

MINTAQAVIY HARBIY-TEXNIK HAMKORLIKNI RIVOJLANTIRISHGA DOIR XORIJIY TAJRIBALAR

R.A.Karimullayev

O'zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligi xodimi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy sharoitda mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlikni rivojlantirishga doir bir qator mintaqalarning (davlatlar) ilg'or tajribalari ilmiy jihatdan tahlil qilingan hamda ular asosida O'zbekiston Respublikasining Markaziy Osiya davlatlari bilan harbiy-texnik sohadagi munosabatlarini rivojlantirishga doir xulosa va takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlik, Markaziy Osiya davlatlari, Yevropa mudofaa agentligi, Shimoliy mudofaa hamkorligi (NORDEFCO), Ozarbayjon-Turkiya harbiy-texnik hamkorligi, qurollanish, NATO.

FOREIGN EXPERIENCES ON THE DEVELOPMENT OF REGIONAL MILITARY-TECHNICAL COOPERATION

Abstract: In this article, the best experiences of a number of regions (states) on the development of regional military-technical cooperation in modern conditions are scientifically analyzed, and based on them, conclusions and suggestions are given for the development of the relations of the Republic of Uzbekistan with the countries of Central Asia in the military-technical sphere.

Key words: regional military-technical cooperation, Central Asian states, European Defense Agency, Northern Defense Cooperation (NORDEFCO).

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ВОЕННО-ТЕХНИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Аннотация: В данной статье научно анализируется лучший опыт ряда регионов (государств) по развитию регионального военно-технического сотрудничества в современных условиях, и на его основе даются выводы и предложения по развитию отношений между странами. Республики Узбекистан со странами Центральной Азии в военно-технической сфере.

Ключевые слова: региональное военно-техническое сотрудничество, государства Центральной Азии, Европейское оборонное агентство, Северное оборонное сотрудничество (НОРДЕФКО).

So'nggi yillarda jahondagi kuch markazlari o'rtasida qarama-qarshilik tobora avj olib, global siyosatning harbiylashuvi asosiy tendensiyaga aylanmoqda. Harbiy

kuchdan foydalanish davlatlar o'rtasidagi kelishmovchiliklarni hal qilish vositasi sifatida yangidan kun tartibiga chiqmoqda.

2021-yil AQSh va NATO boshchiligidagi kuchlarning Afg'onistondan olib chiqib ketilishi hamda Tolibon harakatining hokimiyatga kelishi Markaziy Osiyo davlatlari mintaqaviy xavfsizligiga nisbatan yangi chaqiriqlarni yuzaga keltira boshladi. Tolibon harakatining hanuzgacha biron bir davlat tomonidan rasman tan olinmaganligi Markaziy Osiyo davlatlaridan xavfsizlik masalalariga alohida e'tibor qaratishni, mintaqadagi harbiy-siyosiy vaziyatni har qanday o'zgarishi senariylariga tayyor turishni taqozo etmoqda.

Bundan tashqari, 2022-yil fevral oyida boshlangan Rossiya-Ukraina mojarosi Markaziy Osiyo davlatlarining harbiy-texnik yo'nalishdagi an'anaviy hamkorlari (Rossiya, Ukraina va Belorussiya) bilan munosabatlarini qayta ko'rib chiqish zaruriyatini yuzaga keltirdi. Xalqaro harbiy-siyosiy vaziyatni bugungi holati, mintaqadavlatlari uchun o'z qurol importi yo'nalishlarini diversifikatsiya qilish vazifalarini dolzarblashtirmoqda. Shu bilan birga, joriy vaziyat mintaqadavlatlaridan milliy armiyalarni zamonaviy qurollar bilan ta'minlashni avvalo ichki imkoniyatlarni ishga solish hisobidan amalga oshirishni taqozo etmoqda.

Yuqoridagi holatlarga asoslangan holda O'zbekistonning Markaziy Osiyo davlatlari bilan harbiy-texnik munosabatlarini rivojlantirish masalalari mazkur sohadagi ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish zaruriyatini yuzaga keltiradi. Tadqiqot ishi doirasida mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlik bo'yicha ijobiy natijalarga erishgan quyidagi mintaqalar (davlatlar) ko'rib chiqildi:

1. Yevropa mudofaa agentligi (YeMA)ⁱ – Yevropa Ittifoqi tarkibidagi agentlik 2004-yil tashkil etilgan bo'lib, bosh shtabi Bryusselda joylashgan. Agentlikni tuzishdan asosiy maqsad bu Yevropada xavfsizlik va mudofaa siyosati sohalarida hamkorlikni kengaytirish hamda Yevropa Ittifoqi davlatlari mudofaa salohiyatini yaxshilashga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish hisoblandi. Agentlik faoliyatida Yevropa Ittifoqining barcha davlatlari qatnashadilar. Yevropa Ittifoqiga a'zo bo'lmagan Norvegiya, Shvetsariya, Serbiya va Ukrainaga agentlik faoliyatida ovoz berish huquqsiz ishtirok etish huquqi berilgan.

Agentlikning asosiy funksiyalari:

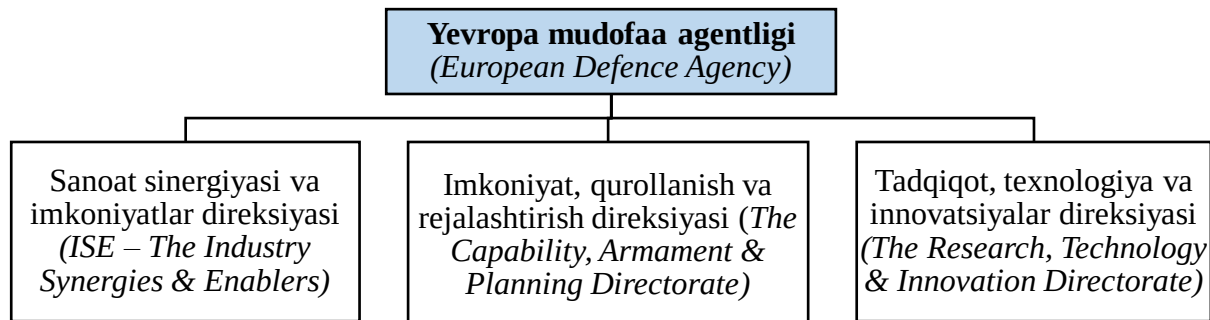
a'zo davlatlar mudofaa salohiyatini rivojlantirish va harbiy hamkorlikni qo'llab-quvvatlash;

qurollanish sohasida Yevropa Ittifoqi hamkorligini kengaytirish va raqobatbardosh harbiy mahsulotlar bozorini yaratish;

Yevropa Ittifoqi davlatlari mudofaa tadqiqotlari va texnologiyalari samaradorligini oshirish.

Yevropa Ittifoqi Mudofaa agentligi mudofaa yo'nalishidagi hamkorlikning barcha jihatlarini birlashtira olgan o'ziga xos tashkiliy tuzilishga ega (qarang

1-rasm). Yevropa Ittifoqiga a'zo barcha davlatlar Yevropa Ittifoqi Mudofaa agentligiga qo'shilish yoki undan chiqish huquqiga egadir. Agentlikni moliyalashtirish tartibi ishtirokchi davlatlar tomonidan ularning yalpi ichki mahsulotlariga mutanosib ravishda belgilanadi.



1-rasm. Yevropa mudofaa agentligi tashkiliy tuzilishiⁱⁱ

Bugungi kunda Yevropa Ittifoqi Mudofaa agentligi doirasida bir qator yirik loyihalar amalga oshirib kelinmoqda. Xususan, “Jangovar salohiyatni oshirish rejasi” (Capability Development Plan, CDP), “Mudofaa bo'yicha muvofiqlashtirilgan yillik qarash” (Coordinated Annual Review on Defence, CARD), “Doimiy tuzilmaviy hamkorlik” (Permanent Structured Cooperation, PESCO), “Evropa mudofaa jamg'armasi” (European Defence Fund, EDF) kabi jami **58 ta** loyiha (ulardan **40 tasi** mudofaa sanoatini rivojlantirishga taalluqli) shular jumlasidandirⁱⁱⁱ. Ushbu loyihalar yangi namunadagi harbiy texnikalarni ishlab chiqish, mavjudlarini Markaziy Osiyo davlatlariernizatsiya qilish, mudofaa sanoati korxonalari loyihalarini moliyalashtirishni ta'minlash va Yevropada qurol ta'minoti zanjiri xavfsizligini ta'minlash maqsadida ishlab chiqilgan. Istiqbolli loyihalar sifatida “Piyodalar jangovar mashinasi” (Armored Infantry Fighting Vehicle), “Amfibiya – desant mashinasi” (Amphibious Assault Vehicle) va “Engil zirxlangan mashina” (Light Armored Vehicle) kabilarni keltirish mumkin. Mazkur loyihalar muvaffaqiyatli yakunlangan taqdirda yuqoridagi qurollarning Yevropa bo'yicha yagona prototiplari ishlab chiqiladi. Ushbu qurollarning o'ziga xosligi **yagona platformaga** asoslangan bo'lib, hududda tezkor joylashtirish, razvedka, jangovar qo'llab-quvvatlash, moddiy-texnik yordam, qo'mondonlik va nazorat hamda tibbiy yordam funksiyalarini bajaradi.

So'nggi yillarda Yevropa Ittifoqi davlatlari Rossiya-Ukraina konfliktidan kelib chiqib, mudofaa sohasidagi islohotlarni jadallashtirmoqda. Xususan, mudofaa harajatlari va qurol ishlab chiqarishni ko'paytirish, barcha Yevropa Ittifoqi davlatlari foydalanishi mumkin bo'lgan, unifikatsiya qilingan qurol va o'q-dorilar ishlab chiqish, harbiy-texnik koperatsiyani yo'lga qo'yish va yuqori texnologiyali qurollar ishlab chiqishga e'tibor qaratish shular jumlasidandir. Jumladan, 2022-yilda Yevropa Ittifoqi davlatlari o'z harbiy harajatlarini **6%** ga oshirib, **240 mlrd.** yevroga yetkazdi (Yevropa

Ittifoqi YaIMning 1,5%). Shundan 15% (58 mlrd. yevro) yangi qurol namunalarini ishlab chiqish bo'yicha tadqiqotlarga, 11% (27 mlrd. yevro) Ukrainaga harbiy-texnik yordam sifatida sarflangan^{iv}.

Shu bilan birga, Ukarina konfliktining davom etishi Yevropa mudofaa sanoatiga katta hajmdagi artilleriya o'q-dorilariga talabning keskin ortishi kabi muammolarni keltirib chiqardi. Ushbu muammolarni samarali hal etish maqsadida Yevropa Ittifoqi davlatlari mudofaa sanoati sohasidagi hamkorlikni rivojlantirishga urg'u bermoqda. Xususan, Yevrokomissiya 2024-yil 5-mart kuni Yevropa Ittifoqi mudofaa sanoati sohasida birinchi strategiya va bu sohani 1,5 mlrd. yevrolik yangi qo'llab-quvvatlash dasturini taqdim etdi^v. Ushbu mablag'lar Yevropa Ittifoqi byudjetidan 2025-2027-yillar oralig'ida ajratilishi kutilmoqda. Yevropa mudofaa sanoati dasturini (European Defense Industry Programme, EDIP) ishga tushirish to'g'risidagi qonun loyihasida Yevropa Ittifoqi davlatlari 2030 yilga borib "o'z mudofaa byudjetining kamida 50% tashkilot ichidagi xaridlarga sarflashi" taklif qilinadi. 2035 yilga borib esa bu ulush 60% oshishi kerak^{vi}. Qolaversa, shu yil 2 mart kuni Bryusselda taqdim etilgan dasturga asosan a'zo davlatlar 2030-yilga borib mudofaa xaridlarining kamida 40% **jamoaviy asosda amalga** oshirishga chaqiriladi. Qolaversa, mudofaa mahsulotlarini birgalikda xarid qilishda mamlakatlar **qo'shilgan qiymat solig'ini** to'lash zaruratidan ozod etilishi kutilmoqda.

Yuqoridagilardan anglash mumkinki, Yevropa Ittifoqi davlatlari hamkorlikda qurol ishlab chiqarishni ko'paytirish orqali AQSh yoki Janubiy Koreya kabi xorijiy ishlab chiqaruvchilarga bog'liqlikni kamaytirishni ko'zlammoqda. Chunki, hozirda Yevropa Ittifoqi davlatlari xarid qilayotgan qurollarning 68% AQSh xissasiga to'g'ri keladi.

Shu bilan birga, mudofaa sohasida ilmiy tadqiqotlarni hamkorlikda o'tkazishni Yevropa Ittifoqi MA doirasida muvaffaqiyatli amalga oshirib kelinayotgan yo'nalishlardan biri deyish mumkin. Xususan, 2004-yili yo'lga qo'yilgan "Texnologik imkoniyatlar guruhi" (Capability Technology groups, **CapTechs**) dasturi shulardan biridir. Mazkur dastur doirasida hozirgacha qiymati 1 mlrd. yevrolik 250 ta ilmiy-tadqiqot loyihalarni amalga oshirilgan^{vii}. Shuningdek, YeMA 2023 yildan boshlab har yili "Eng yaxshi mudofaa tadqiqotlari" tanlovini o'tkazib kelmoqda.

Umuman olganda, Yevropa Ittifoqi Mudofaa agentligi faoliyati Yevropa Ittifoqi davlatlarining mudofaa sanoatini rivojlantirish, mudofaa sohasidagi tadqiqotlarni birgalikda olib borish, qurollarga oid standartlarni muvofiqlashtirish orqali Yevropada mudofaa va xavfsizlikni ta'minlash bo'yicha yagona tizim yaratish hamda qurollanish sohasida xorijiy hamkorlarga bog'liqlikni kamaytirishga qaratilgan.

2. Shimoliy mudofaa hamkorligi (NORDEFECO)^{viii} bu Shimoliy Yevropa davlatlarining (Daniya, Finlyandiya, Islandiya, Norvegiya va Shvetsiya) mudofaa

sohasidagi hamkorlik formati hisoblanadi. mazkur format 2009 yilda Skandinaviya davlatlarining ilgari mavjud bo'lgan (NORDSUP^{ix}, NORDAC^x, NORDCAPS^{xi}) kabi bir qator alohida mintaqaviy hamkorlik formatlarini, birlashtirish orqali tashkil topgan^{xii}.

NORDEFECO formatining asosiy maqsadi a'zo davlatlar o'rtasidagi hamkorlikni istiqbolli yo'nalishlarini aniqlash va samarali yechimlarni ilgari surish orqali mudofaa salohiyatini mustahkamlash hisoblanadi. Ta'kidlash lozimki, Shimoliy Yevropa (Skandinaviya) davlatlari Yevropadagi turli mudofaa formatlariga a'zo bo'lishlariga qaramasdan, o'zaro hamkorlikni izchil davom ettirmoqdalar (qarang 1-jadval). Shuningdek, 2022-yilda boshlangan Shvetsiya va Finlyandiyaning NATOga a'zo bo'lish jarayoni ham mintaqa davlatlarining harbiy-texnik hamkorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi omil sifatida qaralmoqda. Mazkur tajriba O'zbekiston uchun KXShTga a'zo bo'lgan Markaziy Osiyo davlatlari bilan harbiy-texnik sohadagi munosabatlarini rivojlantirishda ahamiyatlidir.

1-jadval

NORDEFECO davlatlarining Yevropadagi boshqa mudofaa bitimlaridagi ishtiroki^{xiii}

Davlatlar	Evropa mudofaa agentligi	NATO	Qurollanish sohasidagi hamkorlik tashkiloti ^{xiv}
Daniya	a'zo	a'zo	yo'q
Finlandiya	a'zo	a'zo	jarayonda
Islandiya	yo'q	a'zo	yo'q
Norvegiya	qisman ^{xv}	a'zo	yo'q
Shvetsiya	a'zo	jarayonda	qisman

NORDEFECO bu harbiy blok bo'lmagan hamkorlik formati hisoblanadi. Ya'ni hamkorlik bo'yicha bildirilgan barcha tashabbuslarni amaliyotga tatbiq etish a'zo davlatlarning qarorlariga bog'liqdir. Tashkilot tuzilmasi siyosiy va harbiy darajadagi hamkorlikdan iborat. Siyosiy darajadagi hamkorlik davlatlarning mudofaa vazirlariga yuklatilgan. Islandiya muntazam armiyaga ega bo'lmagani sababli, faqatgina siyosiy hamkorlik formatida ishtirok etadi. NORDEFECOga raislik qilish navbati bilan a'zo davlatlar tomonidan amalga oshiriladi (2024 yilda Daniya).

Harbiy darajadagi hamkorlik esa Harbiy muvofiqlashtirish qo'mitasi tomonidan 5 ta yo'nalishda olib boriladi:^{xvi}

- Imkoniyatlar (COPA CAPA);
- Qurollanish (COPA ARMA);
- Inson resurslari va ta'lim (COPA HR&E);
- Trening va mashqlar (COPA HR&E);
- Operatsiyalar (COPA OPS).

COPA ARMA – Qurollanish yo‘nalishi bu a‘zo davlatlarning harbiy mahsulotlarni yaratish, ishlab chiqarish yoki xarid qilish sohalarida moliyaviy, texnik va sanoat samaradorligiga erishish maqsadida tuzilgan. Ushbu tizim qurollanish bo‘yicha a‘zo davlatlarning **muvofiglashtirilgan dasturlarini** ishlab chiqish, rejalashtirilgan harbiy mahsulotlar xaridi to‘g‘risida shaffof ma‘lumot almashishni yo‘lga qo‘yish orqali ishlaydi. Mamlakatlar tomonidan yuqorida keltirib o‘tilgan ma‘lumotlar almashilganidan so‘ng, barcha uchun maqbul deb topilganda **qo‘shma xaridlar loyihasi** tuziladi va harbiy mahsulotlar sotib olish amalga oshiriladi. Mazkur tizim NORDEFECO davlatlariga qurol sotib olish uchun sarflanadigan mablag‘larni sezilarli tejash imkonini bermogda.

Shu bilan birga, COPA ARMA qurol-yarog‘ sohasida foydali deb hisoblangan har qanday sohada **ishchi guruhlarini** tuzish huquqiga ega. Misol uchun, 2023-yilning sentabr oyida COPA ARMA tomonidan uchuvchisiz uchish qurilmalari bo‘yicha ishchi guruh (UAS WG)^{xvii} tashkil etildi. Ishchi guruhlar har yili a‘zo davlatlarning xarid rejalarini ko‘rib chiqish natijasida yoki ma‘lum bir masala bo‘yicha hamkorlik qilish uchun maxsus so‘rovga asosan tuziladi. Hozirda tashkilotda **8 ta** ishchi guruh mavjud. Ular hamkorlikning bir qator yo‘nalishlarini qamrab oladi va Skandinaviya mamlakatlaridagi mudofaa shtabi, logistika tashkilotlari va boshqa vazirliklarning ekspertlaridan iborat.

NORDEFECO davlatlari mudofaa sohasidagi integratsiyasining ko‘rinishlaridan yana biri bu harbiylar uchun **Skandinaviya jangovar formasi** (Nordic Combat Uniform) ishlab chiqishdir. Loyihaning dastlabki bosqichida har bir davlat yetkazib beruvchilarga o‘z talablarini taqdim etdi.

Ushbu talablar o‘zaro muvofiglashtirildi va turli iqlim sharoitlarida foydalanishga moslab jangovar forma ishlab chiqildi. Sinovlar yakunlangandan so‘ng, 2022-yildan boshlab o‘zaro hamkorlikda ishlab chiqilgan jangovar formalarni QKga yetkazib berish boshlandi^{xviii}.

Muxtasar qilib aytganda, shimoliy Yevropa davlatlari NORDEFECO formati orqali mintaqada kuchlar muvozanatini ta‘minlash, ehtimoliy harbiy tahdidlarga qarshi birgalikda qarshi turish, siyosiy va iqtisodiy samaradorlikka erishish vazifalarini hal etib kelmoqda.

Yuqoridagi xorijiy tajribalarni o‘rganish asosida **umumiy xulosa qilish mumkinki**, mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlik formatlari mintaqada davlatlari uchun siyosiy, iqtisodiy va harbiy jihatdan samarali hisoblanadi.

Hamkorlikning ushbu shaklini rivojlantirish orqali mintaqada kuchlar muvozanatni ta‘minlash va yagona mudofaa tizimini shakllantirishga doir vazifalarni samarali hal etish mumkin. Shuningdek, mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlikka doir loyihalar orqali davlatlar o‘z harbiy harajatlarini sezilarli darajada iqtisod qilishga erishmoqda.

Bundan tashqari, zamonaviy sharoitda yuqori texnologiyali qurollarni yaratishda davlatlar o'zlarining ilmiy-tadqiqot tashkilotlarining salohiyatlarini birlashtirib, milliy armiyalarning bunday turdagi qurollar bilan butlash vazifalarini ijobiy hal etmoqda.

O'zbekiston Respublikasining Markaziy Osiyo davlatlari bilan harbiy-texnik hamkorligini rivojlantirishda quyidagi xorijiy tajribalarni o'zlashtirish **taklif** etiladi:

turli dasturlar ishlab chiqish orqali davlatlarning milliy mudofaa siyosatini ishlab chiqishni, mudofaa sanoatini rivojlantirishni va harbiy standartlarni o'zaro muvofiqlashtirish;

mintaqa davlatlarining mudofaa yo'nalishidagi ilmiy-tadqiqotlarni hamkorlikda olib borish va tadqiqotlarga xususiy sektorni keng jalb etish;

harbiy mahsulotlar xaridi mintaqa davlatlari ichida amalga oshirilganda **qo'shilgan qiymat solig'idan ozod etish** kabi soliq va boshqa turdagi imtiyozlar taqdim etish;

turli mudofaa tashkilotlariga a'zo bo'la turib mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlikni samarali davom ettirish;

harbiy mahsulotlar muvofiqlashtirilgan **qo'shma xarid loyihalari** orqali xarid qilish bilan iqtisodiy samaradorlikka erishish;

harbiy-texnik hamkorlikning dolzarb masalalarini qo'shimcha **ishchi guruhlar** tashkil qilish orqali hal etish;

Markaziy Osiyo davlatlari iqlim sharoiti uchun mos bo'lgan **yagona jangovar kiyim** namunalarini ishlab chiqishni joriy etish.

Foydalanilgan manbalar:

1. Ежегодник СИПРИ 2011: вооружения, разоружение и международная безопасность. – М.: ИМЭМО РАН, 1998–2012. – 223 с

2. Бежина Ю.В. Североевропейское оборонноесотрудничество в постбиполярный период // Мировая политика. – 2023. – № 2. – С. 41 - 58.

3. Сотников Г. Военные расходы Евросоюза в 2022 году составили рекордные 240 млрд евро. Kirish rejimi: // <https://rg.ru/2023/11/30/voennye-rashody-evrosoiuza-v-2022-godu-sostavili-rekordnye-240-mlrd-evro.html>. Murojaat sanasi – 12.10.2025.

4. Yevrokomissiya rasmiy sayti: First-ever European defence industrial strategy to enhance Europe's readiness and security. Kirish rejimi: // https://commission.europa.eu/about-european-commission/departments-and-executive-agencies/communication_e. Murojaat sanasi – 20.08.2025.

5. Аббасов Ш. “Азербайджано-турецкий военный пакт сигнализирует о нетерпении к переговорам в Минске - аналитики”. Eurasia.net. 27 марта 2011 г.

6. Toksabay E. Turkish arms sales to Azerbaijan surged before Nagorno-Karabakh fighting // Reuters. Kirish rejimi: <https://www.reuters.com/article/us-armenia-azerbaijan-turkey-armsidCAKBN26Z237> Murojaat sanasi – 12.10.2025.

7. Daniya mudofaa vazirligi sayti: Kirish rejimi: <https://www.fmn.dk/en/topics/international-cooperation/nordefco/> <https://www.nordefco.org/>. Murojaat sanasi – 14.09.2024.

8. NORDEFECO rasmiy sayti: Kirish rejimi: <https://www.nordefco.org/>. Murojaat sanasi – 10.09.2025.

MUDOFAA VAZIRLIGI XODIMI KARIMULLAYEV R.A.NING “MINTAQAVIY HARBIY-TEXNIK HAMKORLIKNI RIVOJLANTIRISHGA DOIR XORIJIY TAJRIBALAR” MAVZUSIDA TAYYORLAGAN ILMIY MAQOLASIGA

TAQRIZ

Karimullayev R.A.ning “Mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlikni rivojlantirishga doir xorijiy tajribalar” mavzusidagi maqolasi ilmiy maqola tayyorlash uchun belgilangan talablar asosida ko‘rib chiqildi.

Mazkur mavzu O‘zbekiston Respublikasi tomonidan Markaziy Osiyo davlatlari bilan ahil qo‘shnichilik siyosati olib borilayotgan, shuningdek, Qurolli Kuchlarni zamonaviy qurol-aslaha va harbiy texnikalar bilan butlash hamda Mudofaa sanoati kompleksini rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan jadal islohotlar sharoitida dolzarb hisoblanadi.

Ilmiy maqolani ishlab chiqishda mantiqiy ketma-ketlikka rioya qilingan va rasmiy tilda bayon qilingan bo‘lib, belgilangan talablarga muvofiq rasmiylashtirilgan. Maqolada turli tahlil metodlaridan unumli foydalanilgan.

Ilmiy maqolaning asosiy qismida mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlik bo‘yicha ijobiy natijalarga erishayotgan Yevropa mudofaa agentligi va Shimoliy mudofaa hamkorligi (NORDEFECO) kabi tashkilotlarning harbiy-texnik hamkorlik munosabatlari ko‘rib chiqilgan.

Maqolaning xulosa qismida ko‘rsatib o‘tilgan takliflardan keyinchalik O‘zbekiston Respublikasi Mudofaa vazirligining tegishli boshqarmalari hamda Mudofaa sanoati agentligining xizmat faoliyatida foydalanilishi mumkin.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, Karimullayev R.A.ning “Mintaqaviy harbiy-texnik hamkorlikni rivojlantirishga doir xorijiy tajribalar” mavzusida tayyorlagan maqolasi dolzarb ahamiyatga ega hamda respublika Oliy o‘quv yurtlarining ilmiy jurnallarida chop etishga tavsiya etiladi.